

Використана література:

1. Деркач А. А. Профессиональная субъектность как психолого-акмеологический феномен. *Акмеология : научно-практический журнал*. 2015. № 2 (54). С. 8–22.
2. Матвієнко О. В. Суб'єктність студента як мета університетської освіти. *Вища освіта України*. 2008. Дод. 3. Том II (9). С. 387–393.
3. Телелим В. М., Тимошенко Р. І., Приходько Ю. І. Військова освіта в системі безпеки та оборони держави. *Наука і оборона*. 2013. № 4. С. 21–28.

References:

1. Derkach, A.A. (2015). Professionalnaya sub'ektnost kak psihologo-akmeologicheskiy fenomen [Professional subjectivity as a psychological-acmeological phenomenon]. *Akmeologiya: nauchno-prakticheskiy zhurnal – Acmeology: scientific and practical journal*, 2 (54), 8–22 [in Russian].
2. Matviienko, O.V. (2008). Subiektnist studenta yak meta universytetskoї osvity [Student subjectivity as a goal of university education]. *Vyshcha osvita Ukrainy – Higher education in Ukraine*, 9, 387-393 [in Ukrainian].
3. Telelym, V.M. & Tymoshenko, R.I. & Prykhodko, Yu.I. (2013). Viiskova osvita v systemi bezpeky ta oborony derzhavy [Military education in the security and defense system of the state]. *Nauka i oborona – Science and defense*, 4, 21–28 [in Ukrainian].

Kapinus O. S. The concept of formation of professional subjectivity of future officers of the Armed Forces of Ukraine

The article analyzes a topical pedagogical problem of increase of efficiency of professional training of future officers of the Armed forces of Ukraine in particular. In constructing and ensuring the effective functioning of the military education system of Ukraine, which occurs in IT, is a domestic educational experience of officer training, use of experience of professional training of officers of the leading countries-members of NATO, taking into account the trends and directions of its development, challenges and threats to the national security of the state and of objective needs to the level of professional readiness of the future officers to perform prescribed job duties.

Attention is accented on the necessity of finding ways to ensure an appropriate level of formation of professional subjectivity of future officer as a prerequisite for successful professional activity, which is considered an integrated indicator of conformity of level of professional readiness of the future officers to the needs of the future military profession.

It is determined that the urgent need to purposefully create and update the subjective qualities of the future officer with the purpose of optimal realization of intellectual, professional and subjective types of potential as a subject of military-professional activity expected result of professional training at the University determines the formation of the professional subjectivity, the immediate manifestation of which is the willingness to be a full subject, to perceive the subjectivity of the other soldiers, specifically to form and to broadcast their activities.

The problem of formation of professional subjectivity as the Foundation of personal and professional development of future officers, the creation of conditions of transformation of the personality of students on the subject of military-professional activity and, as a consequence, identity formation as a military professional, is very important in modern pedagogy and requires a search for solutions.

The optimal solution to the defined problem identified in the development of the Concept of formation of professional subjectivity of future officers of the Armed forces of Ukraine, which will contribute to the understanding, interpretation, identification and implementation of new ideas of its construction and functioning of.

Key words: student, future officer, subject, koncepcija, educational process, higher military educational institution.

УДК 378.147:111(073)

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.73-1.27>

Ковальчук І. С., Гайдай І. О.

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС КАРАНТИНУ**

Стаття присвячена дослідженню форм і способів формування професійно-комунікативної компетентності студентів немовних закладів вищої освіти в процесі дистанційного навчання під час карантину. Автори розкривають дефініцію поняття “професійно-комунікативна компетентність студента закладу вищої освіти” як складне інтегративне утворення, що являє собою сукупність професійно-комунікативних знань, умінь і навичок, професійно важливих якостей, забезпечує успішне спілкування в професійній сфері. Крім того, дослідниці підкреслюють провідну роль дистанційного навчання в умовах всеукраїнського карантину, коли інші види навчання є практично неможливими. Визначено переваги й недоліки під час застосування в системі вищої освіти України в умовах всеукраїнського карантину. У статті здійснено спробу проаналізувати використання форм дистанційного навчання на прикладі роботи Державного університету “Житомирська політехніка”. Так, серед засобів дистанційного навчання зазначена робота Освітнього порталу університету, використання електронної пошти викладачів і студентів, мобільних месенджерів (Viber, Telegram, Instagram), проведення вебінарів та онлайн конференцій через використання інтернет-програм (Skype, Zoom, Viber тощо), робота з навчальними онлайн-платформами. Окремо відзначено активізацію роботи закла-

дів вищої освіти, освітніх центрів і професійних студій у напрямі професійного самовдосконалення вчителів і викладачів. Зокрема, розглянута робота Міжнародного освітньо-методичного центру *Dinternational Education* зі створення професійних вебінарів та онлайн-конференцій. З'ясовано роль навчальних онлайн-платформ (зокрема *MyEnglishLab*) у дистанційному навчанні.

Ключові слова: професійно-комунікативна компетентність, заклад вищої освіти, професійно-особистісна характеристика фахівця, дистанційне навчання, мережа Інтернет, онлайн-платформа, вебінар, карантин.

Аналіз сучасної теорії й методики професійної освіти та вивчення стану розробленості досліджуваної проблеми засвідчили значний інтерес вітчизняних і зарубіжних науковців до формування професійно-комунікативної компетентності як необхідної умови становлення студента, що регулює його професійно-комунікативну діяльність, забезпечує усвідомлення та подолання стереотипів особистісного досвіду, здатність до самореалізації професійного потенціалу, спрямованість на саморозвиток і самоосвіту.

Окрім того, процеси інтеграції світового співтовариства детермінують зміни у кваліфікаційних вимогах до фахових характеристик студента закладу вищої освіти (далі – ЗВО), одним зі складників якої є професійно-комунікативна компетентність (далі – ПКК), що формується в процесі вивчення гуманітарних дисциплін, а особливо під час занять з англійської мови.

Оскільки Міністерство освіти і науки повідомило, що з 12 березня 2020 року в Україні запроваджується карантин для всіх закладів освіти, перед педагогами постало чергове непросте завдання: як організувати продуктивний освітній процес дистанційно.

Проблеми професійної підготовки фахівців у системі ступеневої освіти відображено в колі наукових інтересів, до яких увійшли такі види компетентності: *професійна* (А. Адольф, О. Антонова, Ю. Варданян, С. Вітвицька, О. Дубасенюк, І. Зязюн та ін.); *педагогічна* (В. Бездухов, Л. Большакова, І. Воробйова, Л. Карпова, С. Козак, А. Онкович та ін.); *психологічна* (М. Лук'янова, Н. Яковлева, Н. Мачинська та ін.); *загальнокультурна* (І. Котлярова, О. Крутенко, О. Березюк, О. Власенко та ін.); *комунікативна* (В. Кузовлев, І. Черезова, С. Ніколаєва та ін.) тощо [8, с. 1–2].

Упродовж останнього десятиріччя під час професійно-комунікативної підготовки студентів в Україні відбувається стрімка переорієнтація оцінки результату з понять “освіченість”, “загальна культура” на “компетенцію” та “компетентність”. Ці категорії стають провідним критерієм підготовки сучасного фахівця до нестабільних, нетипових умов праці й соціально-професійного становлення.

Більшість із науковців досліджують питання формування професійно-комунікативної компетентності студентів немовних навчальних закладів. Однак недостатньо приділяється увага питанню використання дистанційної форми навчання під час формування ПКК студентів у ЗВО.

Метою статті є аналіз засобів формування професійно-комунікативної компетентності студентів немовних ЗВО в процесі дистанційного навчання під час карантину.

Сьогодні особливого значення набуває завдання формування в студентів ЗВО саме професійно-комунікативних умінь, розвиток культури спілкування для ефективної комунікативної взаємодії за європейськими і світовими стандартами [9, с. 5].

Е. Манжос визначає професійно-комунікативну компетентність як інтегративну сукупність якостей і вмінь, яка вмщує універсальні способи пошуку, одержання, обробки, подання та передавання інформації, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизацію й перетворення інформації в знання [10, с. 128].

Зі свого боку, О. Шломенко визначає професійно-комунікативну компетентність фахівця як інтегроване утворення, що дає змогу організувати людині свідому діалогічну взаємодію в процесі професійного спілкування з окремими людьми чи групами співпрацівників, яке забезпечує підтримку цієї взаємодії у звичайних та екстремальних ситуаціях. Важливими характерними ознаками ПКК є також сформованість в особистості вмінь розуміти мотиви та стилі ділової поведінки інших учасників ділового спілкування, використовувати різні прийоми й технології здійснення комунікативних актів [16, с. 189].

Більшість науковців погоджуються з положенням Т. Симоненко, що поняття “професійно-комунікативна компетентність” є вужчим, ніж “професійна компетентність”, оскільки критерії професійної діяльності майбутнього фахівця зумовлюють наявність в адресанта мовлення низки комунікативних умінь, що можуть бути характерні та обов'язкові тільки для цього виду діяльності [14, с. 39].

Інші вчені визначають ПКК студента ЗВО як *професійно-особистісну характеристику фахівця*, яка передбачає його теоретичну і практичну готовність до здійснення професійної діяльності в умовах міжкультурної комунікації в іншомовному професійному та соціокультурному середовищі. Вона складається з мотиваційно-ціннісного, когнітивного, комунікативного та контрольо-оцінного компонентів і містить сукупність професійних компетенцій, які є складником компетентності майбутнього фахівця й не лише допомагають вирішити професійні проблеми, а й сприяють професійному саморозвитку та самовдосконаленню особистості (Л. Маслак) [11, с. 17]; *складну інтегративну професійно важливу якість особистості*, яка виявляється в здатності й готовності встановлювати, підтримувати й розвивати ефективну міжособистісну взаємодію в різноманітних ситуаціях професійного спілкування (Н. Шалигіна) [15]; *особистісне утворення*, що включає комплекс комунікативних знань, навичок, умінь, якостей, які дають змогу здійснювати ефективне спілкування в професійній сфері, реалізувати постійне самовдосконалення й самоосвіту (Н. Калинюк) [6, с. 118].

Показником рівня розвитку професійно-комунікативної компетентності фахівців є успішність реалізації основних функцій міжособистісної взаємодії: комунікаційної (обмін інформацією); перцептивної (взаємосприйняття, взаємооцінювання та рефлексія між партнерами у спілкуванні); інтерактивної (взаємодія партнерів у спілкуванні) і власних цілей у спілкуванні.

Отже, на основі аналізу низки поглядів і підходів щодо визначення сутності поняття **“професійно-комунікативна компетентність студента ЗВО”**, його змістового наповнення, основних ознак і застосування ми розуміємо професійно-комунікативну компетентність як складне інтегративне утворення, що являє собою сукупність професійно-комунікативних знань, умінь і навичок, професійно важливих якостей, яке забезпечує успішне спілкування в професійній сфері [8, с. 7].

Над проблемами дистанційного навчання працюють багато науковців, серед них – І. Адамова та Т. Головачук, В. Биков, І. Іванюк, Н. Клокар. Так, І. Іванюк досліджує проблему формування понятійно-термінологічного апарату з питань розвитку дистанційної освіти [5]. І. Адамова й Т. Головачук займаються визначенням ролі дистанційного навчання в системі вищої освіти України, основних переваг і проблем щодо розроблення та впровадження в навчальний процес дистанційних курсів [1, с. 3–6]. А. Веремчук розкриває поняття дистанційної освіти, визначає переваги та недоліки під час застосування дистанційної форми навчання у ЗВО [3, с. 319–325].

Науковці сходяться на думці, що дистанційна форма навчання має як переваги, так і недоліки. Серед переваг – студент може навчатися в зручний для нього час, звичному оточення й у відносно автономному темпі [2, с. 77–140]. Недоліками дистанційного навчання є відсутність безпосереднього контакту зі здобувачем, що необхідно для успішної корекції навчання та оцінювання; неможливість перевірити, чи самостійно студент виконує завдання; утрата безпосереднього контакту з викладачем [7, с. 38–41].

Крім того, дистанційне навчання вимагає вмотивованості й самоорганізованості від студента. Викладач контролює процес навчання та надає консультації, спілкуючись зі студентом в онлайн-режимі [4, с. 12–14].

Дистанційне навчання – це вимога часу. Особливої актуальності дистанційне навчання набуває в умовах всеукраїнського карантину, коли інші види навчання є практично неможливими.

На прикладі Державного університету “Житомирська політехніка” (далі – Житомирська політехніка) простежимо використання засобів дистанційного навчання. Сьогодні в університеті під час карантину дистанційне навчання представлено через Освітній портал університету (learn.ztu.edu.ua); електронну пошту викладачів і студентів; месенджери: Viber, Telegram; вебінари й онлайн-конференції через використання таких програм, як Skype, Zoom; навчальні онлайн-платформи (MyEnglishLab).

Отже, головним засобом дистанційного навчання в Житомирській політехніці ми зазначаємо використання Освітнього порталу. Портал містить категорії курсів: “Для викладачів”, “Для студентів”, “Для аспірантів”, “Для школярів”. Крім того, використання цієї онлайн-платформи може зацікавити вчителів закладів середньої освіти й потенційних абітурієнтів. Зараз, в умовах карантину, використання порталу набуває особливої актуальності, адже це головна платформа для співпраці студентів із викладачами, викладачів із навчально-методичним відділом, адміністрацією університету.

Офіційним способом передачі виконаних завдань від студентів до викладачів є використання електронної пошти: викладач укаже її назву на Освітньому порталі у файлах із завданнями, а студенти мають їх надсилати після виконання на електронну пошту викладача. При цьому в основному виконувати завдання треба в друкованому вигляді.

Проте для зв'язку зі студентами використовуються й багато інших неофіційних, але, на нашу думку та на думку студентів, більш зручних способів. Серед них – спілкування в рамках навчання через месенджери Viber, Telegram тощо. Натепер практично всі студенти й викладачі мають сучасні мобільні телефони, планшети, на які легко можна завантажити вище вказані месенджери у вигляді мобільних додатків. Так, за нашими спостереженнями, більшість студентів Житомирської політехніки використовують додатки Telegram і Viber. Тому в цих месенджерах створено відповідні групи з назвами реальних академічних груп. Тут розміщується загальна інформація, яка може бути корисною для студентів. Крім того, через ці додатки студент може надсилати виконані завдання в особисті повідомлення викладачу. При цьому завдання виконуються письмово в зошит, а студенту варто лише зробити фото й переслати. Така форма роботи є зручною для студентів, а викладач, у свою чергу, може перевірити, що студент самостійно виконав завдання. Урізноманітнити співпрацю через месенджери можна шляхом запису голосових повідомлень і відео, де студенти читають тексти, розказують усні теми, складають діалоги, пересилають презентації.

Цікавою формою роботи є проведення навчальних вебінарів викладачів зі студентами у формі онлайн-лекцій через використання Skype, Zoom тощо. Серед переваг таких форм роботи є близькість до умов реальної лекції, можливість співпраці викладача зі студентами та роз'яснення матеріалу через чат. Проте цей спосіб вимагає ретельної підготовки з боку викладача, а також умінь організувати студентів і зібрати їх онлайн. Не варто також відкидати наявність технічного забезпечення та можливість підключення кожного студента до мережі Інтернет.

В умовах карантину у викладачів з'являється час для самоосвіти й професійного самовдосконалення. Тому відзначимо, що в цей час активізується робота університетів у цьому напрямі, а також різноманітних освітніх центрів і професійних студій. Так, Житомирська політехніка запропонувала всім охочим долучитися до

безкоштовного інтенсивного дистанційного курсу “Хмарні технології у дистанційному навчанні в умовах карантину” в межах освітньої програми “Інформаційні системи та хмарні технології в освітньому процесі” [12]. У свою чергу, Міжнародний освітньо-методичний центр Dinternal Education випустив серію професійних вебінарів для професійного розвитку для фахівців англійської мови (23–27.03.2020; 03–10.04.2020) [13]. Однією з найсучасніших форм дистанційного навчання, яку пропонує Dinternal Education, є робота з навчальною онлайн-платформою MyEnglishLab, яка автоматично перевіряє виконані студентами завдання, а викладач керує цим процесом.

Висновки. Отже, аналіз сучасної теорії й методики професійної освіти та вивчення стану розробленості досліджуваної проблеми засвідчили значний інтерес вітчизняних і зарубіжних науковців до формування ПКК студентів немовних ЗВО.

На основі результатів проведеного контент-аналізу ПКК студентів визначено як складне інтегративне утворення, що являє собою сукупність професійно-комунікативних знань, умінь і навичок, професійно важливих якостей, яке забезпечує успішне спілкування в професійній сфері.

Подальшої наукової інтерпретації потребує визначення концептуальних засад цього процесу в окресленому напрямі, удосконалення форм співпраці студента з викладачем для формування професійно-комунікативної компетентності, розроблення навчально-методичного забезпечення для дистанційного навчання тощо.

Використана література:

1. Адамова І., Головачук Т. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми. *Витоки педагогічної майстерності*. 2012. № 10. С. 3–6.
2. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України / В. Ю. Биков, О. О. Гриценчук, Ю. О. Жук та ін. *Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології* : колективна монографія. Київ, 2015. С. 77–140.
3. Веремчук А. Проблеми і перспективи дистанційного навчання у ВНЗ. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 7. С. 319–325.
4. Власенко І. Г. Впровадження дистанційного навчання – вимога сучасності : матеріали міжвузівського вебінару. *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія*. Вінниця, 2017. С. 12–14.
5. Іванюк І. В. Формування понятійно-термінологічного апарату з питань розвитку дистанційної освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2012. № 5 (31). URL: <http://www.journal.iitta.gov.ua> (дата звернення: 20.03.2020).
6. Калинюк Н.В. Формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників як педагогічна і фахова проблема. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія “Педагогічні та психологічні науки”*. 2013. Вип. 3. С. 113–120.
7. Клокар Н. Методологічні основи запровадження дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації. *Шлях освіти*. 2012. № 4 (46). С. 38–41.
8. Ковальчук І. С. Формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх офіцерів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін у вищих військових навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Житомир, 2018. 20 с.
9. Кубіцький С. О. Система оцінювання готовності майбутніх офіцерів до професійної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2002. 19 с.
10. Манжос Е. О. Формування професійно-комунікативної компетентності майбутнього фахівця аграрної галузі. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Серія “Педагогічні науки”*. 2016. Вип. 71 (1). С. 127–130.
11. Маслак Л. П. Інтегрований підхід у формуванні готовності курсантів вищого військового навчального закладу до спілкування на міжкультурному рівні. *Актуальні проблеми професійно-педагогічної освіти та стратегії розвитку* : збірник наукових праць. Житомир, 2006. С. 73–75.
12. Новини Житомирської політехніки. URL: <https://news.ztu.edu.ua/2020/03/intensyvnyj-kurs-hmarni-tehnologiyi-udystantsijnomu-navchannu-v-umovah-karantynu/> (дата звернення: 26.03.2020).
13. Офіційний сайт Міжнародного освітньо-методичного центру Dinternal Education. URL: <http://elt.dinternal.com.ua/webinars> (дата звернення: 20.03.2020).
14. Симоненко Т. В. Лінгводидактичні засади формування професійної комунікативної компетенції студентів філологічних факультетів. *Українська мова і література в школі*. 2006. № 6. С. 39–41.
15. Шалигіна Н. П. Комунікативна компетентність військових фахівців як психолого-педагогічна проблема. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2013. Вип. 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_5_31 (дата звернення: 27.03.2020).
16. Шломенко О. Б. Структурні компоненти професійно-комунікативної компетентності фахівців економічного профілю. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи* : збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. 2011. Вип. 36. С. 188–193.

References:

1. Adamova I., Holovachuk T. Dystantsiine navchannia: suchasnyi pohliad na perevahy ta problemy [Distance learning: a modern look at the benefits and challenges] / I. Adamova, T. Holovachuk // Vytoky pedahohichnoi maisternosti. – 2012. – № 10 – S. 3–6 [in Ukrainian].
2. Bykov V.Iu., Dystantsiine navchannia v krainakh Yevropy ta SShA i perspektyvy dlia Ukrainy [Distance learning in Europe and the USA and prospects for Ukraine] / V.Iu. Bykov, O.O. Hrytsenчук, Yu.O. Zhuk ta in. // Informatsiine zabezpechennia navchalno-vykhovnoho protsesu: innovatsiini zasoby i tekhnologii : [kol. monohrafiia]. – 2015. – K. : Atika. – S. 77–140 [in Ukrainian].
3. Veremchuk A. Problemy i perspektyvy dystantsiinoho navchannia u VNZ [Challenges and Prospects of Distance Learning in Higher Education] / A. Veremchuk // Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia. – 2013. – № 7. – S. 319–325 [in Ukrainian].

4. Vlasenko I.H. Vprovadzhennia dystantsiinoho navchannia – vymoha suchasnosti [Introduction of Distance Learning is a Demand of Modernity]: materialy mizhvuzivskoho vebinaru (31.03.2017 r.) / I. Vlasenko // Dystantsiine navchannia yak suchasna osvittia tekhnolohiia. – 2017. – Vinnytsia. – S. 12–14 [in Ukrainian].
5. Ivaniuk I.V. Formuvannia poniattiino-terminolohichnoho aparatu z pytan rozvytku dystantsiinoi osvity [online] [Formation of conceptual and terminological apparatus for development of distance education] / I.V. Ivaniuk // Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia. – 2012. – № 5 (31). Rezhym dostupu: <http://www.journal.iitta.gov.ua> (Data zvernennia – 20.03.2020) [in Ukrainian].
6. Kalyniuk N.V. Formuvannia profesiino-komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv yak pedahohichna i fakhova problema / N. V. Kalyniuk // Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriya: Pedahohichni ta psykholohichni nauky. – 2013. – Vyp. 3. – S. 113–120 [in Ukrainian].
7. Klokar N. Metodolohichni osnovy zaprovadzhennia dystantsiinoho navchannia v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii [Methodological bases of introduction of distance learning in the system of advanced training] / N. Klokar // Shliakh osvity. – 2012. – № 4 (46). – S. 38–41 [in Ukrainian].
8. Kovalchuk I.S. Formuvannia profesiino-komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv u protsesi vyvchennia humanitarnykh dystsyplin u vyshchykh viiskovykh navchalnykh zakladakh: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk / I.S. Kovalchuk. – Zhytomyr, 2018. – 20 s. [in Ukrainian].
9. Kubitskyi S. O. Systema otsiniuvannia hotovnosti maibutnikh ofitseriv do profesiinoi diialnosti : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk / S.O. Kubitskyi. – K., 2002. – 19 s. [in Ukrainian].
10. Manzhos E.O. Formuvannia profesiino-komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnoho fakhivtsia ahrarnoi haluzi / E.O. Manzhos // Zbirnyk naukovykh prats [Khersonskoho derzhavnoho universytetu]. Pedahohichni nauky. – 2016. – Vyp. 71 (1). – S. 127–130 [in Ukrainian].
11. Maslak L.P. Intehrovanyi pidkhid u formuvanni hotovnosti kursantiv vyshchoho viiskovoho navchalnoho zakladu do spilkuvannia na mizhkulturnomu rivni / L.P. Maslak. // Aktualni problemy profesiino-pedahohichnoi osvity ta stratehii rozvytku : [zb. nauk. prats]. – Zhytomyr : ZhDU, 2006. – S. 73–75 [in Ukrainian].
12. Novyny Zhytomyrskoi politekhniki [online] [Zhytomyr Polytechnic News] Rezhym dostupu: <https://news.ztu.edu.ua/2020/03/intensyvnyj-kurs-hmarni-tehnologiyi-u-dystantsijnomu-navchanni-v-umovah-karantynu/> (Data zvernennia – 26.03.2020) [in Ukrainian].
13. Ofitsiinyi sait Mizhnarodnoho osvitno-metodychnoho tsentru Dinternal Education [online] [Official site of the International educational and methodological center Dinternal Education] Rezhym dostupu: <http://elt.dinternal.com.ua/webinars> (Data zvernennia – 20.03.2020) [in Ukrainian].
14. Symonenko T.V. Lihvodvydakychni zasady formuvannia profesiinoi komunikatyvnoi kompetentsii studentiv filolohichnykh fakultetiv / Tetiana Symonenko // Ukrainska mova i literatura v shkoli. – 2006. – №6. – S. 39–41 [in Ukrainian].
15. Shalyhina N.P. Komunikatyvna kompetentnist viiskovykh fakhivtsiv yak psykholoho-pedahohichna problema / N.P. Shalyhina. // Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. – 2013. – Vyp. 5. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_5_31 (Data zvernennia – 27.03.2020) [in Ukrainian].
16. Shlomenko O.B. Strukturni komponenty profesiino-komunikatyvnoi kompetentnosti fakhivtsiv ekonomichnoho profilu / O.B. Shlomenko // Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody. “Zasoby navchalnoi ta naukovykh doslidnoi roboty”. – 2011. – Vyp. 36. – S. 188–193 [in Ukrainian].

Kovalchuk I. S., Haidai I. O. Professional-communicative competence formation of students of non-language higher education establishments in the process of distance learning during the quarantine

The article is devoted to the research about forms and methods of the professional-communicative competence formation of students of non-language higher education institutions in the process of distance learning during quarantine. The authors reveal the definition of the concept of “professional-communicative competence of the student of higher education institution” as a complex integrative formation, which is a set of professionally-communicative knowledge, skills, professionally important qualities that ensures successful communication in the professional field. In addition, the researchers emphasize the leading role of distance learning when other types of training are almost impossible. The advantages and disadvantages of its application in the higher education system of Ukraine in the conditions of all-Ukrainian quarantine are identified. The article attempts to analyze the use of forms of distance learning on the example of the work of State University Zhytomyr Polytechnic. Thus, the distance learning tools include the work of Educational Portal of the univerisy, the usage of teachers and students e-mails, mobile messengers (Viber, Telegram, Instagram), conducting webinars and online conferences through the usage of online programs (Skype, Zoom, Viber, etc.), work with online learning platforms. The work of higher education establishments, educational centers and professional studies in the direction of professional self-improvement of teachers was also noted. In particular, the work of the International educational and methodological center Dinternal Education on creation of professional webinars and online conferences was considered. The role of online learning platforms (including MyEnglishLab) in distance learning has been clarified.

Key words: professional-communicative competence, higher education institution, professional-personal characteristics of a specialist, distance learning, Internet, online platform, webinar, quarantine.